

Sygnatura akt VIII Ns 58/13

\$%\$VIII/Ns/58/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR Anna Martyniec

Protokolant Karolina Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2016 r. we Wrocławiu na rozprawie sprawy

z wniosku S. K. i K. K. (1)

przy udziale M. H. (1) i M. H. (2)

o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia

postanawia:

I. oddalić wniosek;

II. zasądzić od wnioskodawców na rzecz uczestników kwotę 3.315,75 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

III. nakazać uiścić wnioskodawcom na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu) kwotę 3.137,57 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt VIII Ns 58/13

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 stycznia 2013 r. (data prezentaty Sądu) wnioskodawcy S. i K. K. (1) wnieśli o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 22 października 2012 r. sporządzonego w Kancelarii Notarialnej we W. przez asesora notarialnego A. S., zastępującą notariusza B. M., Repertorium A nr (...), numer rejestracji aktów poświadczenia dziedziczenia 179 933, stwierdzającego, że spadek po R. P. nabyli na podstawie testamentu uczestnicy postępowania M. H. (1) i M. H. (2) po 1/2 części wprost. Jednocześnie wnioskodawcy wnieśli o stwierdzenie, że spadek po R. P. ostatnio stale zamieszkałej we W. przy ul. (...), zmarłej w dniu 5 października 2012 r. we W., na podstawie testamentu z dnia 5 września 2012 r. nabyli wnioskodawcy po 1/2 części każde z nich. Ponadto wnieśli o zasądzenie od uczestników postępowania na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy podali, że uczestnicy postępowania są ustawowymi spadkobiercami po R. P., jako dzieci jej nieżyjącej siostry I. H.. Na podstawie umowy o dożywocie z dnia 8 sierpnia 2012 r. wnioskodawczyni K. K. (1) nabyła od spadkodawczyni udział wynoszący 1/2 we własności lokalu położonego przy ul. (...) w zamian za zapewnienie spadkodawczyni dożywotniego utrzymania. W dniu 5 września 2012 r. spadkodawczyni rozrządziła swoim majątkiem na wypadek śmierci poprzez ustne oświadczenie swojej woli w obecności trzech świadków: W. M., W. Ł., M. W. (1) oraz wnioskodawcy S. K.. Wola spadkodawczyni została tego dnia spisana przez wnioskodawcę i podpisana przez świadków oraz spadkodawczynię. Spadkodawczyni postanowiła powołać do dziedziczenia S. K. i K. K. (1) w następującym zakresie: K. K. (1) do dziedziczenia połowy mieszkania położonego we W. przy ul. (...),

natomiast S. K. do dziedziczenia wszystkich aktywów zgromadzonych na należących do spadkodawczyni kontach bankowych i funduszach inwestycyjnych, co wyczerpuje całą masę spadkową. W uzasadnieniu podniesiono ponadto, że sporządzenie testamentu ustnego uzasadnione było obawą rychłej śmierci spadkodawczyni, która miała wówczas 86 lat, była osobą bardzo schorowaną, wymagającą stałej pomocy, niezdolną do sporządzenia testamentu w zwykłej formie, świadomą stanu swego zdrowia i jego rychłych konsekwencji. Spadkodawczyni zmarła w dniu 5 października 2012 r., czyli miesiąc po sporządzeniu powyższego testamentu.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 27 maja 2013 r. (data stempla pocztowego) uczestnicy postępowania M. H. (2) i M. H. (1) wnieśli o oddalenie wniosku o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia oraz o zasądzenie od wnioskodawców na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu uczestnicy wskazali, że są oni spadkobiercami po zmarłej R. P.. Oświadczyli, że nie było sporządzonych innych testamentów, a zmarła nigdy nie zamierzała uczynić spadkobiercami do swego majątku wnioskodawców. Ponadto uczestnicy podnieśli, że R. P. w dniu 5 września 2012 r. nie była w stanie złożyć podpisu pod jakimkolwiek dokumentem, jak również wyrazić świadomie swojej ostatniej woli ze względu na bardzo zły stan zdrowia.

Uczestnicy wskazali również, że wnioskodawcy zataili przed nimi fakt zawarcia umowy dożywocia sporządzonej w dniu 8 sierpnia 2012 r. pomiędzy K. K. (1) a zmarłą. Ponadto podnieśli, że wnioskodawca S. K., którego pełnomocnictwa do konta bankowego zmarłej wygasły w dniu jej śmierci, to jest 5 października 2012 r., nie poinformował banku o tym fakcie i pobrał z konta zmarłej po tej dacie łącznie kwotę 55 000 zł. Uczestnicy skierowali przeciwko wnioskodawcy pozew o zapłatę tej kwoty, a w dniu 18 marca 2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia Krzyków wydał nakaz zapłaty uwzględniający ich żądanie. Łączna kwota pobrana przez wnioskodawcę w ramach pełnomocnictwa do kont bankowych zmarłej w okresie od 5 sierpnia 2009 r. do 10 października 2012 r. wynosiła, jak wskazali uczestnicy, 305 000 zł. Uczestnicy zawiadomili prokuraturę o podejrzenia popełnienia przestępstwa przez wnioskodawcę, sprawa toczy się w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Śródmieście pod sygn. akt V K 292/13.

Uczestnicy ponieśli także, iż podczas spotkania ich pełnomocnika ze S. K., do którego doszło w dniu 20 listopada 2012 r., wnioskodawca nie wspomniał, że został sporządzony testament ustny potwierdzony pismem, wręcz przeciwnie zaproponował on wspólne wynajęcie mieszkania przy ul. (...) na działalność gospodarczą.

Uczestnicy zaprzeczyli, aby w dniu 5 września 2012 r. został sporządzony testament ustny, ponieważ zmarła nie miała już świadomości co się wokół niej dzieje. Ich zdaniem gdyby wolą zmarłej było obdarowanie całym majątkiem wnioskodawców, to wówczas mogła to uczynić w dniu 8 sierpnia 2012 r., kiedy to K. K. (1) sprowadziła do jej mieszkania notariusza celem sporządzenia aktu dożywocia. W ocenie uczestników znamienne jest, iż testament sporządzony w dniu 5 września 2012 r. jest ustny, ponieważ wnioskodawcy wiedzieli jaki jest stan zdrowia zmarłej i wiedzieli, że notariusz odmówi sporządzenia testamentu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. P., ostatnio stale zamieszkała we W. przy ul. (...) zmarła w dniu 5 października 2012 r. we W.. W chwili śmierci była wdową, a jej rodzice oraz rodzeństwo już nie żyli. Nie miała dzieci, w tym przysposobionych ani pozamałżeńskich. Siostra spadkodawczyni I. H., która zmarła w 2010 r., miała dwoje dzieci: M. H. (2) i M. H. (1). Pozostałe rodzeństwo zginęło w obozie zagłady w B. w 1944 r. bezdzietnie.

Dowód:

- zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawców i uczestników na rozprawie w dniu 11 czerwca 2014 r., protokół skrócony k. 355-356;
- przesłuchanie uczestnika M. H. (1) złożone na rozprawie w dniu 11 czerwca 2014 r.; protokół skrócony k. 355-356.

W dniu 5 listopada 2003 r. R. P. sporządziła przed notariuszem R. B. testament w formie aktu notarialnego za rep. A nr (...), w którym do całości spadku powołała jako jedynych spadkobierców: M. H. (1), syna J. i I. w udziale wynoszącym 1/2 części i M. H. (2), córkę J. i I. w udziale wynoszącym 1/2 części i przeznaczyła im cały swój majątek według w/w udziałów.

Dowód:

- Protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu, rep. A nr (...), w aktach I Ns 639/12, w załączeniu;
- kopia testamentu z 05-11-2003 r., rep. A nr (...), k. 28.

W październiku 2003 r. R. P. doznała porażenia nerwu twarzowego w wyniku infekcji związanej z półpaścem usznym. Dwa lata wcześniej przeżyła również niewielki udar niedokrwienny mózgu z niedowładem prawostronnym. W marcu 2004 r. zdiagnozowano u niej uszkodzenie niedokrwienne mózgu oraz miażdżycę naczyń mózgowych.

Około 2006 roku R. P. na skutek upadku doznała złamania panewki stawu biodrowego i miała problemy z poruszaniem się. Od tego momentu wnioskodawcy S. i K. K. (1), będący członkami rodziny jej męża, rozpoczęli sprawowanie opieki nad spadkodawczynią. W jej mieszkaniu pojawiali się prawie codziennie. K. K. (1) przyrządzała posiłki dla spadkodawczyni oraz robiła dla niej zakupy.

R. P. korzystała z pomocy rzeczowej i finansowej udzielanej przez (...) w RP. Przyznawane jej świadczenia pieniężne wpłacane były na konto bankowe. W ostatnich 3-4 latach przed śmiercią R. P. 3 razy w tygodniu korzystała z usług rehabilitanta M. K. (1) zatrudnionego przez (...). Funkcję jej opiekunki pełniła natomiast K. K. (1), na co również przyznane były środki ze Związku.

R. P. dużo czytała, szczególnie prasę, interesowała się polityką oraz lubiła rozwiązywać krzyżówki. Kiedyś prowadziła życie towarzyskie, jednak po doznanym urazie nerwu twarzowego wycofała się i przestała przyjmować gości. Z biegiem czasu rozmowy z nią zaczęły być mniej urozmaicone, często zadawała te same pytania, w latach 2011-2012 pytała o zdrowie męża swojej koleżanki nie pamiętając, że on nie żyje. W ostatnich miesiącach zdarzało się, że na polecenie rehabilitanta, aby wykonała określone ćwiczenie, wykonywała zupełnie inne. Rehabilitant odnosił wrażenie, jakby się zapominała. Miała problemy z poruszaniem się, jednak wciąż mieszkała sama, sama korzystała z łazienki i toalety, a także zjadała przygotowane dla niej posiłki oraz brała naszykowane leki.

Uczestniczka postępowania M. H. (2) do 2010 r. bywała u spadkodawczyni mniej więcej trzy razy do roku, a po śmierci swojej matki odwiedzała ją mniej więcej co trzy miesiące spędzając u niej 3-4 dni. Kontakty uczestnika postępowania M. H. (1) były sporadyczne, telefonował do spadkodawczyni przynajmniej raz w roku, a ostatni raz był u niej w domu w czerwcu 2011 r. W rozmowie z ciotką zauważał, iż często zadawała te same pytania oraz wypowiadała te same opinie po raz kolejny. Zakres tematyczny rozmów również stał się uboższy, a spadkodawczyni sprawiała wrażenie jakby zapadała w sen. Cały czas była jednak świadoma tego, z kim rozmawia.

W ostatniej rozmowie z sąsiadem J. K. R. P. wskazywała, iż swój majątek zapisze wnioskodawczyni z uwagi na to, iż K. K. (1) i jej mąż opiekują się nią i są dla niej bardzo życzliwi. Na chęć przekazania mieszkania wnioskodawczyni wskazywała również w rozmowach z rehabilitantem, nie wspominała jednak o testamencie.

Dowód:

- dokumentacja medyczna, k. 151-155;
- karta porady specjalistycznej z 31-033-2004 r., k. 171;
- dokumentacja medyczna, k. 187-202;
- dokumentacja medyczna, k. 263;

- dokumentacja medyczna, k. 266-279;
- dokumentacja medyczna, k. 282-287;
- dokumentacja medyczna, k. 443-452;
- dokumentacja medyczna, k. 455;
- dokumentacja medyczna, k. 524-526;
- dokumentacja medyczna, k. 546-549;
- zeznania świadka S. W. złożone na rozprawie w dniu 25 października 2013 r., protokół skrócony k. 136-140;
- zeznania świadka A. K. złożone na rozprawie w dniu 25 października 2013 r., protokół skrócony k. 140-142;
- zeznania świadka W. G. złożone na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 r., protokół skrócony k. 226-228;
- zeznania świadka J. K. złożone na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 r., protokół skrócony k. 228-229;
- zeznania świadka M. K. (1) złożone na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 r., protokół skrócony k. 229-231; oraz w dniu 13 czerwca 2016 r., protokół skrócony, k. 867-868;
- zeznania świadka M. K. (2) złożone na rozprawie w dniu 14 lutego 2014 r., protokół skrócony k. 249-250;
- zeznania świadka Z. R. złożone na rozprawie w dniu 14 lutego 2014 r., protokół skrócony k. 250—250 verte;
- przesłuchanie wnioskodawczyni K. K. (1), protokół rozprawy z dnia 26 marca 2014 r., protokół skrócony, k. 324-331;
- przesłuchanie wnioskodawcy S. K., protokół rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 r., protokół skrócony, k. 354-355;
- przesłuchanie uczestnika M. H. (1), protokół rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 r., protokół skrócony, k. 355;
- przesłuchanie uczestniczki M. H. (2), protokół rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 r., protokół skrócony, k. 355.

W dniu 8 sierpnia 2012 r. pomiędzy R. P. a K. K. (1) została sporządzona umowa o dożywocie w formie aktu notarialnego, repertorium A numer (...). Na jej mocy R. P. przeniosła na rzecz K. K. (1) udział wynoszący 1/2 część we własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położonej przy ul. (...) we W., a K. K. (1) w zamian za to zobowiązała się zapewnić R. P. dożywotnie utrzymanie, polegające na przyjęciu jej jako domownika, dostarczaniu jej wyżywienia, ubrania, światła i opału, zapewnieniu odpowiedniej pomocy i pielęgnowania w chorobie oraz sprawieniu własnym kosztem pogrzebu odpowiadającemu miejscowym zwyczajom. Akt notarialny został sporządzony przez notariusz J. J. (2) w domu R. P.. Notariusz po przeprowadzeniu rozmowy nie miała wątpliwości co do stanu psychicznego R. P.. R. P. podkreślała, że chce, aby pozostała część mieszkania przypadła w spadku jej rodzinie z W., nie wyraziła jednak wtedy woli sporządzenia testamentu. Prawo własności przysługujące K. K. (1) zostało wpisane do księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości.

Dowód:

- wypis aktu notarialnego z dnia 8 sierpnia 2012 r., repertorium A nr (...)– k. 12-15;
- zeznania świadka J. J. (2) złożone na rozprawie w dniu 6 grudnia 2013 r., protokół skrócony k. 174-175;
- zawiadomienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków, IV Wydział Ksiąg Wieczystych – k. 67.

Na początku września 2012 r. S. K. poprosił swoich znajomych W. M., W. Ł. oraz M. W. (2), aby byli świadkami testamentu jego ciotki R. P.. Przyszli oni do mieszkania spadkodawczyni, gdzie wysłuchali treści jej ostatniej woli. W trakcie S. K. sporządził pismo datowane na 5 września 2012 r. zatytułowane „testament”, w którego treści stwierdzono, iż R. P., córka M. i S. z domu W. (ojciec M. R.), ur. w dniu (...) na wypadek śmierci pozostawia niniejszy testament oraz ustanawia spadkobiercami S. K. oraz K. K. (1), której zapisuje połowę mieszkania przy ul. (...), a wszystkie aktywa zgromadzone na jej kontach bankowych i funduszach inwestycyjnych zapisuje S. K.. Wskazano adresy oraz numery dowodów osobistych spadkobierców. Pod treścią pisma podpis złożyła R. P. oraz W. M., W. Ł. oraz M. W. (1), którzy zamieścili tam również swoje adresy.

Dowód:

- pismo z dnia 5 września 2012 r. zatytułowane „testament” - k. 567(kopia), oryginał zarejestrowano pod poz. 38/15;
- zeznania świadka W. Ł. złożone na rozprawie w dniu 25 września 2013 r., protokół skrócony k. 113-117;
- zeznania świadka W. M. złożone na rozprawie w dniu 25 września 2013 r., protokół skrócony k. 117-120;
- zeznania świadka M. W. (1) złożone na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 r., protokół skrócony k. 221-226.

W dniu 5 września 2012 r. u R. P. nie znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Nie występowały u niej w tym dniu przyczyny o charakterze neurologicznym ani zaburzenia psychiczne, które uzasadniałyby zaistnienie takiego stanu. Nie rozpoznano u niej również choroby psychicznej lub otępienia.

W tym dniu stan fizyczny R. P. nie odbiegał znacząco od jej stanu zdrowia z ostatniego okresu, nie nastąpiło takie jego pogorszenie, które mogłoby budzić obawę rychłej śmierci.

Dowód:

- karta pracy rehabilitanta, k. 217-218;
- zeszyt z zapiskami rehabilitanta, k 219;
- przesłuchanie wnioskodawczyni K. K. (1), protokół rozprawy z dnia 26 marca 2014 r., protokół skrócony, k. 324-331;
- opinia biegłego neurologa z dnia 10 października 2014 r. - k. 472-474 wraz z opinią uzupełniającą z dnia 20 lipca 2015 r. - k. 580-581;
- kopia opinii sądowo-psychiatrycznej sporządzonej do postępowania I Ds 1815/15 – k. 644-651;
- opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 12 stycznia 2016 r. - k. 743-762;
- opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 26 września 2016 r. – k. 934-947.

W dniu 2 października 2013 r. z powodu obrzęku płuc R. P. została przyjęta do (...) Szpitala (...) imienia J. R. we W., gdzie zmarła w dniu 5 października 2013 r.

W wyciągu z protokołu sekcyjnego wskazano: „U 86-letniej kobiety, z klinicznie stwierdzonym obrzękiem płuc, sekcyjnie stwierdzono miażdżycę uogólnioną dużego stopnia, morfologiczne cechy niewydolności krążenia, zrosty płaszczyznawate w prawej jamie opłucnowej, zmiany naczyniopochodne obu nerek. Bezpośrednią przyczyną śmierci była rozległa martwica rozplywna okolicy potyliczno-ciemieniowej lewej.”

Dowód:

- dokumentacja medyczna – k. 123;

- wyciąg z protokołu sekcyjnego, k. 497.

Spadkodawczyni R. P. posiadała w banku (...) S.A. rachunek bankowy w złotych o numerze (...) oraz rachunek oszczędnościowy w walucie euro o numerze (...), a także jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych prowadzonych przez (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (...) rachunku w złotych ustanowione były pełnomocnictwa ogólne dla M. H. (2) oraz S. K.. S. K. posiadał również pełnomocnictwo do rejestrów funduszy inwestycyjnych należących do R. P..

W dniu 3 października 2012 r. S. K. zlecił dyspozycję odkupu jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych: (...), Lokata (...) na kwotę 13 295,16 zł; (...), Podstawowy na kwotę 16 117,37 zł oraz (...), Lokata (...) na kwotę 16 620,83 zł. Środki te wpłynęły na konto spadkodawczyni w dniu jej śmierci, to jest 5 października 2012 r. W dniu 4 października wnioskodawca zlecił dyspozycję odkupu jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych: (...), Podstawowy na kwotę 4 899,05 zł; (...), Podstawowy na kwotę 8 851,01. Środki te wpłynęły na konto spadkodawczyni już po jej śmierci, w dniu 8 października 2012 r.

W dniu 5 października 2012 r., to jest w dniu śmierci spadkodawczyni, S. K. dokonał wypłaty z jej rachunku bankowego kwoty 1 800 zł, a następnie w dniu 9 października 2012 r. kwot 20 000 zł i 15 000 zł oraz w dniu 10 października 2012 r. kwoty 20 000 zł.

Dowody:

- pismo P. (...). z dnia 11 grudnia 2012 r. - k. 41;
- zaświadczenie o stanie rejestrów z dnia 26 listopada 2012 r. - k. 50;
- zestawienia transakcji – k.51 – 56;
- zaświadczenie (...) S.A. z dnia 6 lutego 2013 r. - k. 57- 58;
- zaświadczenie o rachunkach posiadanych przez zmarłego z dnia 27 grudnia 2012 r. – k. 59;
- zestawienie operacji za okres 01.10.2012 – 11.10.2012 – k. 60.

W dniu 22 października 2012 r. sporządzony został akt poświadczenia dziedziczenia, Repertorium A numer (...), w którym poświadczono, że spadek po zmarłej R. P., córce M. i S., zmarłej w dniu 5 października 2012 r. we W., ostatnio zamieszkałej we W. przy ul. (...) na podstawie testamentu nabyli M. H. (1) oraz M. H. (2) w udziałach spadkowych wynoszących po 1/2 części wprost.

Dowód: Akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 22 października 2012 r., Rep. A nr (...), w aktach o sygn.. I Ns 639/12, w załączeniu.

Pismem z dnia 31 października 2012 r. pełnomocnik uczestników poinformował wnioskodawców, iż M. i M. H. (1) są spadkobiercami na podstawie testamentu do całości majątku po zmarłej R. P.. Wnioskodawcy wezwani zostali do zwrotu kwoty 61 200 zł pobranej przez S. K. tuż przed śmiercią spadkodawczyni oraz już po dacie jej śmierci.

Dowód: pismo pełnomocnika uczestników z dnia 31 października 2012 r. - k. 11.

W dniu 20 listopada 2012 r. w kancelarii pełnomocnika uczestników M. B. stawił się S. K., który zaproponował wynajem na cele komercyjne mieszkania będącego współwłasnością wnioskodawców i uczestników po połowie. Na pytanie o zwrot pieniędzy pobranych z konta zmarłej wnioskodawca oświadczył, iż nie zamierza ich zwrócić, ponieważ zmarła je zużyła, gdyż potrzebowała kwoty 7-8 tysięcy zł na życie. Powiedział też, że nic nie zostanie mu udowodnione, bo wszystko było robione w białych rękawiczkach. Według wyliczeń pełnomocnika sporządzonych na podstawie

historii rachunku bankowego zmarłej, w okresie od udzielenia mu pełnomocnictwa do 10 października 2012 r. wnioskodawca pobrał około 390 000 zł łącznie, przy czym po odliczeniu emerytury i pomocy z Gminy Ż. była to kwota 240 000 zł i 2 000 euro.

Dowód: zeznania świadka M. B. złożone na rozprawie w dniu 6 grudnia 2013 r., protokół skrócony k. 175-177.

W dniu 18 marca 2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków, I Wydział Cywilny wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu S. K., aby zapłacił solidarnym powodom M. H. (2) i M. H. (1) kwotę 55 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 12 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4 304,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Dowód: kserokopia nakazu zapłaty z dnia 8 marca 2013 r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków, sygn. akt I Nc 267/13 – k. 40.

Akt oskarżenia przeciwko S. K., oskarżonemu o popełnienie przestępstwa z art 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. został przesłany do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia, Wydział V Karny w dniu 22 marca 2013 r.

Dowód: zawiadomienie o przesłaniu aktu oskarżenia z dnia 22 marca 2013 r. - k. 39.

W dacie otwarcia spadku w skład spadku po R. P. wchodziły:

1. udział w 1/2 części w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) o wartości 100.000 zł,
2. środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych w kwotach: 56.800 zł i 105 Euro.

Bezsporne

Sąd zważył co następuje:

Stosownie do treści art. 679 § 1 k.p.c., mającego odpowiednie zastosowanie do zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia, dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. W oparciu o powołany przepis wnioskodawcy złożyli wniosek o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia stwierdzającego, że spadek po R. P. nabyli na podstawie testamentu uczestnicy postępowania M. H. (1) i M. H. (2) po 1/2 części wprost i stwierdzenie, że spadek ten nabyli wnioskodawcy na podstawie testamentu ustnego z dnia 5 września 2012 r.

Zgodnie z treścią przepisu art. 926 k.p.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu (§ 1). Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2). Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkobierca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje (art. 670 k.p.c.).

W zakresie powołania spadkobiercy testatorowi przysługuje swoboda testowania. Przepis art. 926 k.p.c. przyznaje pierwszeństwo woli spadkodawcy w rozporządzeniu swoim majątkiem na wypadek śmierci.

Zgodnie z art. 952 § 1 k.c., jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

Treść takiego testamentu może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca

i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie (art. 952 § 2 k.c.).

W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków (art. 952 § 3 k.c.).

W niniejszej sprawie treść oświadczenia złożonego przez R. P. w dniu 5 września 2012 r. została spisana przez wnioskodawcę S. K.. Jako osoba, dla której została przewidziana korzyść w testamencie nie mógł być on zaliczony do kręgu trzech świadków, których obecność jest wymagana dla skuteczności ustnego oświadczenia woli spadkodawcy zgodnie z wyłączeniem zawartym w art. 957 § 1 k.c. Jednocześnie nie mógł on też być uznany za osobę trzecią, która mogłaby spisać treść oświadczenia spadkodawczyni, w rozumieniu art. 952 § 2 k.c. W orzecznictwie przyjmuje się, iż "treść testamentu ustnego może spisać tylko "osoba trzecia", a więc osoba postronna, niezainteresowana treścią dokonanych rozporządzeń testamentowych. Nie może to być spadkobierca testamentowy, ani jakikolwiek beneficjariusz testamentowy, jak również ich osoby bliskie. Dla oceny skuteczności testamentu ustnego spisanego w sposób wskazany w art. 952 § 2 k.c. konieczne jest zatem ustalenie, czy jego treść spisała osoba, która w świetle powyższych zasad mogła to uczynić" (postanowienie SN z dnia 9 września 2011 r., I CSK 248/11; vide również uchwała składu 7 sędziów SN z 23 listopada 2001 r., III CZP 54/01, OSNC 2002/7-8/84 oraz postanowienie SN z 10 maja 2002 r., IV CKN 1044/00, OSNC 2003/7-8/107). Na gruncie niniejszej sprawy wnioskodawca S. K. był osobą bezpośrednio zainteresowaną treścią rozrządzeń testamentowych R. P., bowiem na ich mocy miałby on być powołany do dziedziczenia po jej śmierci. Dlatego też należało uznać, iż treść oświadczenia spadkodawczyni nie została spisana ani przez jednego ze świadków testamentu, ani przez osobę trzecią, tym samym przesłanki stwierdzenia treści testamentu ustnego zawarte w art. 952 § 2 k.c. nie zostały w niniejszej sprawie spełnione.

Zgodnie z art. 952 § 3 k.c. w wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Termin sześciu miesięcy uznaje się za zachowany, jeżeli przed jego upływem w sądzie zostanie złożony wniosek o stwierdzenie nabycia spadku wymieniający osoby i adresy świadków testamentu ustnego (tak uchwała SN z dnia 3 października 1969 r., III CZP 75/69). Termin ten został więc dochowany przez wnioskodawców, którzy złożyli wniosek w dniu 18 stycznia 2013 r., a więc w ciągu sześciu miesięcy od otwarcia spadku, które miało miejsce w dniu 5 października 2012 r.

Przesłanka zgodności zeznań świadków odnosi się do treści oświadczenia ostatniej woli złożonego przez spadkodawcę i dotyczy istotnych elementów tego oświadczenia. Rozbieżności dotyczące okoliczności faktycznych, leżących poza treścią oświadczenia spadkodawcy, w tym przesłanek sporządzenia testamentu, sąd ocenia w sposób określony w art. 233 § 1 k.p.c. Odnosząc to do niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż na podstawie zeznań świadków ostatniej woli wyrażonej przez R. P. – W. M., W. Ł. oraz M. W. (1), nie można ustalić niewątpliwej i jednoznacznej treści rozrządzeń testamentowych spadkodawczyni. Na rozprawie w dniu 25 września 2013 r. świadek W. Ł. zeznał, iż R. P. chciała przekazać swoje „pieniężki na kontach dla S., a mieszkanie dla K.". Według świadka nie wymieniła ona konkretnej kwoty, która miałaby przyspaść wnioskodawcy. Natomiast zgodnie z zeznaniami drugiego ze świadków, W. M., R. P. chciała przeznaczyć „jakąś tam” kwotę pieniędzy oraz mieszkanie S. K.. W dalszych zeznaniach świadek podał, iż oświadczenie spadkodawczyni było zgodne z treścią pisma sporządzonego i odczytanego przez wnioskodawcę. Na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 r. zeznania złożył trzeci świadek M. W. (1). Według niego mieszkanie miało przyspaść K. K. (1), a „dobra na kontach” S. K.. Kwota pieniężna nie została określona, a zapisana treść była zgodna z oświadczeniem spadkodawczyni.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego wymóg zgodności zeznań w odniesieniu do treści testamentu jest traktowany rygorystycznie. Jednoznacznie uznaje się, że skoro testament sporządzono ustnie, konieczne jest aby jego treść była niewątpliwa, a dla ustalenia tej niewątpliwej treści wymagane jest, aby zeznania świadków w tej mierze były zgodne (postanowienie SN z dnia 17 września 2003 r., II CK 20/2002). W niniejszej sprawie zeznania

świadka W. M. były odmienne od tych złożonych przez pozostałych świadków, jak również zawierały wewnętrzne sprzeczności co do kwestii powołania do spadku czy to wyłącznie S. K., czy również K. K. (1). Istotne rozbieżności ujawniają się także co do osoby powołanej do dziedziczenia mieszkania spadkodawczyni, gdzie jako spadkobiercę W. M. wskazuje S. K., a pozostali świadkowie K. K. (1). Świadek ten w odróżnieniu od pozostałych wspomina również o określeniu przez spadkodawczynię konkretnej kwoty pieniężnej ujętej w testamencie. Jednocześnie zdaniem tego świadka oświadczenie woli R. P. zgodne było z treścią pisma sporządzonego przez wnioskodawcę. Tymczasem w piśmie tym zawarto odmienne rozrządzenia niż przez niego przedstawione. K. K. (1) powołano tam do dziedziczenia połowy mieszkania przy ul. (...), a S. K. do wszystkich aktywów zgromadzonych na kontach bankowych i funduszach inwestycyjnych należących do spadkodawczyni.

W ocenie Sądu wobec występowania istotnych różnic w zeznaniach świadków dotyczących treści testamentu ustnego R. P. nie można w oparciu o te zeznania w sposób jednoznaczny i niewątpliwy stwierdzić, jaka była ostatnia wola spadkodawczyni. Wobec powyższego nie można uznać, iż w niniejszej sprawie doszło do stwierdzenia treści testamentu w sposób określony w art. 952 § 3 k.c. Tym samym testament ten pozostał bezskuteczny i jako taki nie może wywrzeć skutków prawnych w zakresie dziedziczenia po R. P..

Niezależnie od powyższego Sąd zważył, że nie zaistniały również dalsze przesłanki ważności testamentu ustnego – obawa rychłej śmierci albo niemożność zachowania zwykłej formy testamentu na skutek szczególnych okoliczności.

R. P., jak wynika z zeznań osób mających z nią w tym czasie częsty kontakt (rehabilitanta M. K. (1), wnioskodawców K. K. (1) i S. K.) była w ostatnich miesiącach swojego życia coraz słabsza. Niechętnie wychodziła z domu, ale po dużych namowach dwa razy w tygodniu była wyprowadzana przez opiekunów na spacer. Nie chciała przenieść się do mieszkania do opiekunów, do momentu zabrania do szpitala (w dniu 2 października 2012 r.) była samodzielna, mieszkała sama, zjadała posiłki przygotowywane jej przez K. K. (1) oraz brała naszykowane leki, samodzielnie korzystała z toalety i łazienki, kąpiel organizowała jej K. K. (1). Na początku września nie nastąpiła żadna zmiana - pogorszenie stanu zdrowia, które można byłoby uznać za budzące obawę rychłej śmierci. Jak zeznała K. K. (1) – dopiero w ostatnich kilkunastu dniach przed śmiercią spadkodawczyni miała płytszy oddech, który był na tyle niepokojący, że wezwali lekarza. Jak wskazuje się w orzecznictwie, przesłanka obawy rychłej śmierci jest spełniona wówczas, gdy w stanie zdrowia osoby cierpiącej na chorobę nieuchronnie prowadzącą do zgonu nastąpi pogorszenie lub pojawią się nowe rokowania wskazujące na nadzwyczajną bliskość czasową śmierci spadkodawcy (tak postanowienie SN z 25 lipca 2003 r., V CKN 120/02, OSNC 2004/10/159). W przypadku R. P. taka sytuacja nie miała miejsca. Nie było również żadnych szczególnych okoliczności, które powodowałyby, że zachowanie zwykłej formy testamentu było niemożliwe lub bardzo utrudnione. W ocenie Sądu, uwzględniając stan psychiczny spadkodawczyni, nic nie stało na przeszkodzie, aby testament został sporządzony w formie aktu notarialnego. Jak bowiem wynika z opinii biegłych sądowych neurologa i psychiatry sporządzonych w niniejszej sprawie, spadkodawczyni w dniu 5 września 2012 r. nie znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Mając na uwadze powyższe, w oparciu o powołane przepisy, należało orzec jak w sentencji oddalając wniosek w niniejszej sprawie.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. obciążając całością kosztów wnioskodawców, bowiem interesy ich i uczestników były sprzeczne. Na koszty należne uczestnikom złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej określonej w § 8 pkt 2 w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) z uwagi na duży nakład pracy, a także skomplikowany charakter sprawy, tj. 2.160 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł i zaliczki uiszczone przez uczestników wykorzystane do kwoty 1.138,75 zł. Pozostały również nie pokryte wydatki poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa w łącznej kwocie 3.137,57 zł, które Sąd nakazał wnioskodawcom uiścić na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2002 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. poz. 594 ze zm.).